

NAZAJ V DOMAČI KRAJ. PROSTORSKE IN TURISTIČNE RAZSEŽNOSTI OBISKOVANJA SLOVENIJE S STRANI SLOVENSКИH IZSELJENCEV IN NJIHOVIH POTOMCEV IZ AVSTRALIJE

Miha Koderman: Nazaj v domači kraj. Prostorske in turistične razsežnosti obiskovanja Slovenije s strani slovenskih izseljencev in njihovih potomcev iz Avstralije. Univerzitetna založba Annales, 219 str. Koper, 2015

V letošnjem letu je pri Univerzitetni založbi Annales izšlo delo Mihe Kodermana z naslovom *Nazaj v domači kraj. Prostorske in turistične razsežnosti obiskovanja Slovenije s strani slovenskih izseljencev in njihovih potomcev iz Avstralije*. Delo na izčrpen in poglobljen način obravnava problematiko turizma slovenske emigracije, oziroma njenega turističnega obiskovanja Slovenije, ki je bila doslej prejkone zanemarjena.

V začetnem delu avtor predstavi pojme in koncepte z obravnavanega področja, pri čemer nameni pozornost turističnim potovanjem, povezanim z obiskovanjem prijateljev in sorodnikov, etničnemu turizmu ter turizmu iskanja korenin. Sledi temeljit pregled literature s področja t. i. turizma iskanja korenin. Posebna pozornost je namenjena tudi obravnavi te tematike v slovenski literaturi.

V tretjem poglavju avtor obravnava slovensko izseljensko skupnost v Avstraliji. Predstavljeni so zgodovina slovenskega izseljevanja v to državo, prostorska razporeditev slovenske skupnosti v Avstraliji in njena društvena organiziranost. V četrtem poglavju se avtor posveti turističnemu obisku nekdanje Jugoslavije in Slovenije s strani slovenskih izseljencev v preteklosti. Pri oblikovanju poglavja je uporabil številne vire, v ta namen je opravil tudi več razgovorov in intervjujev. Predstavljeni so tako podatki o turističnem obisku kot tudi organizatorji in itinerarji potovanj.

Naslednje poglavje je namenjeno analizi obiska slovenskih izseljencev v Avstralijo in njihovih potomcev v Sloveniji. Povzema rezultate anketne raziskave, ki je bila izvedena med slovenskimi izseljenci v Avstraliji, in sicer predvsem tistimi, ki se vključujejo v organizirane oblike skupnosti. Anketiranje je zajelo polnoletne osebe slovenskega izvora s stalnim prebivališčem v Avstraliji, ki so v dveh desetletjih pred izvajanjem anketne raziskave vsaj enkrat potovale v Slovenijo. Anketna raziskava je med drugim obravnavala motive za potovanje, način, pogostost in finančne vidike potovanja, vrste objektov, v katerih so anketiranci bivali (komercialni nastanitveni objekti, sorodniki, lastne hiše ...), obiskana območja v Sloveniji in zunaj nje, vpliv obiskovanja Slovenije na občutek kulturne

in družinske pripadnosti, pa tudi negativne izkušnje pri potovanju po Sloveniji. Slednjih večina anketirancev niti ni imela.

Šesto poglavje obravnava aktivnosti in odnos gostiteljev do sorodnikov in prijateljev slovenskega izvora ob njihovem obisku Slovenije. V tem poglavju so predstavljeni podatki, pridobljeni s pomočjo raziskave, ki je bila izvedena v letih 2008–2010. Vanjo so bili vključeni posamezniki, ki so v preteklosti že gostili osebe slovenskega rodu, živeče v tujini. V raziskavi je bila pozornost namenjena državi porekla gostujočih oseb, povprečni dobi bivanja in pogostosti obiska, finančnim vidikom obiska, obiskanim območjem ter vplivu obiskov na gostitelje. Avtor v zaključku med drugim ugotavlja, da bi turistična potovanja, kakršna so bila predmet obravnave, mogoče ustrežneje označili kot turizem obiskovanja sorodnikov in ne kot turizem iskanja korenin. Hkrati opozarja, da predstavlja takšen turizem tudi priložnost, da bi med mlajšimi generacijami sprožili zanimanje za družinsko in etnično zgodovino ter s tem pojav pravega turizma iskanja korenin.

Kot je zapisal avtor, je predstavljeno delo mogoče razumeti kot »poskus zapolnitve relativne praznine, ki se kaže na področju poglobljenega znanstvenega preučevanja razsežnosti turizma izseljencev«. V delu je ta tematika obravnavana z več zornih kotov ter ob uporabi različnih, a komplementarnih metod. Avtor je pri raziskovalnem delu uporabil obsežen nabor literature in izvedel dve empirični raziskavi, hkrati pa uporabil še različne druge podatkovne vire in opravil številne razgovore. Obenem tudi kritično opozarja na dileme in vprašanja, ki so ostala neodgovorjena in bi lahko bila predmet prihodnjih raziskav. Kot pomembno kvaliteto monografije je mogoče omeniti tudi to, da je nastala kot rezultat obsežnega terenskega dela v Avstraliji. S tem povezane neposredne izkušnje in stiki z izseljenci/’turisti’ so še toliko bolj dobrodošli, saj pri obravnavani tematiki niso v ospredju samo (sicer nedvomno pomembni) ekonomski učinki, ampak tudi številne druge raznorodne dimenzije preučevanega pojava, vključno z ohranjanjem slovenske identitete in vezi z domovino.

Monografija prinaša nove in tehtne ugotovitve o obravnavani tematiki, ki je bila pred tem le skromno poznana in to kljub velikemu številu slovenskih izseljencev v tujini. Delo tako predstavlja uspešno in zelo hvalevredno zapolnitev vrzeli na tem področju, hkrati pa daje celovito podobo pojava, ki je ostajal na obrobju zanimanja raziskav s področja turizma in – na drugi strani – raziskovanja slovenskega izseljenstva. Tudi zaradi tega si zasluži vso pozornost strokovne (in širše) javnosti.

Dejan Cigale